

Δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % για το κλίμα: Ο αντίκτυπος στην απασχόληση στην ΕΕ έως το 2030

Εισαγωγή

Ένας από τους βασικούς στρατηγικούς στόχους της ΕΕ είναι να διασφαλίσει ότι η Ευρώπη θα γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος, με καθαρές μηδενικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050. Η επίτευξη ουδέτερου ισοζυγίου άνθρακα είναι ένας φιλόδοξος στόχος, ο οποίος απαιτεί μεγάλες επενδύσεις που θα συνεχιστούν με την πάροδο του χρόνου. Ειδικότερα, θα απαιτήσει δυναμικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο προμηθεύουμε και χρησιμοποιούμε την ενέργεια. Ο αντίκτυπος των πολιτικών που απαιτούνται για την επίτευξη της πράσινης μετάβασης θα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των τομέων. Θα επηρεαστούν τα επίπεδα εισοδήματος και απασχόλησης των χωρών και η σύνθεση της απασχόλησης, καθώς θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας σε ορισμένους τομείς ενώ θα χαθούν θέσεις εργασίας σε άλλους. Τον Ιούλιο του 2021, η Επιτροπή ενέκρινε δέσμη προτάσεων για τη χάραξη πολιτικών της ΕΕ για το κλίμα, την ενέργεια, τη χρήση γης, τις μεταφορές και τη φορολογία, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης των εκπομπών κατά 55 % έως το 2030: τη δέσμη μέτρων «Fit for 55». Στην παρούσα έκθεση, παρουσιάζουμε προβλέψεις από ένα παγκόσμιο μακροοικονομικό μοντέλο σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η δέσμη μέτρων πολιτικής Fit for 55 μπορεί να επηρεάσει την εδαφική, τομεακή και επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης στην ΕΕ έως το 2030.

Πλαίσιο πολιτικής

Στο πλαίσιο του στόχου της ΕΕ για την επίτευξη ουδέτερου ισοζυγίου διοξειδίου του άνθρακα έως το 2050, το 2030 αποτελεί κρίσιμο σταθμό. Το 2021, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της ΕΕ ενέκριναν πιο φιλόδοξους μεσοπρόθεσμους στόχους απανθρακοποίησης από ό,τι στο παρελθόν και επικαιροποίησαν αναλόγως τις πολιτικές τους. Ο κύριος στόχος της δέσμης μέτρων «Fit for 55» είναι να επιτευχθεί μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 κατά 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 (ο προηγούμενος στόχος ήταν μείωση

κατά 40 %). Η δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % είναι μια σύνθετη δέσμη προτάσεων που λειτουργεί σε πολλά μέτωπα: επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών της ΕΕ, αναθεωρεί προς τα πάνω τους στόχους για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την ενεργειακή απόδοση, θεσπίζει μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα και καθιστά αυστηρότερα τα πρότυπα εκπομπών για τα αυτοκίνητα και τα οχήματα.

Η δέσμη μέτρων περιλαμβάνει επίσης μια σειρά δεσμεύσεων σε επίπεδο πολιτικής οι οποίες εξελίσσονται. Για παράδειγμα, το 2023 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν προσωρινά να αυξηθεί περαιτέρω το ποσοστό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική κατανάλωση ενέργειας έως το 2030 (σε 42,5 % από το 40 % που καταγράφηκε το 2021, έναντι 32 % το 2018). Η πρόβλεψη του αντικτύπου που θα έχει η ανάπτυξη της κλιματικής πολιτικής της ΕΕ στη σύνθεση της απασχόλησης στις αγορές εργασίας της ΕΕ παρέχει σημαντικά στοιχεία στους φορείς χάραξης πολιτικής, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με το καθήκον να διασφαλίζουν ότι η πράσινη μετάβαση αποτελεί μια δίκαιη μετάβαση.

Βασικά πορίσματα

- Οι περισσότερες προβλέψεις για τις επιπτώσεις στην απασχόληση από τις πολιτικές απανθρακοποίησης στην ΕΕ δείχνουν πολύ μέτρια καθαρά κέρδη, σπανίως πολύ πάνω από 0,5 % σε σχέση με την αρχική τιμή.
- Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας με βάση το μακροοικονομικό μοντέλο GEM-E3-FIT, οι συνέπειες των κύριων πολιτικών «προσαρμογής στον στόχο του 55 %» (Fit for 55) στην απασχόληση είναι πιθανό να είναι οριακά θετικές σε επίπεδο ΕΕ συνολικά, με βάση την κύρια προδιαγραφή του υποδείγματος. Αναμένεται να δημιουργηθούν 204 000 θέσεις εργασίας καθαρά στα κράτη μέλη της ΕΕ ως αποτέλεσμα της δέσμης μέτρων Fit for 55, επιπλέον της βασικής αύξησης της απασχόλησης κατά 6,7 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας καθαρά μεταξύ του 2019 και του 2030.

- Ο αντίκτυπος στην απασχόληση διαφέρει μεταξύ των περιφερειών και των χωρών ανάλογα με την εξάρτησή τους από τις βιομηχανίες έντασης άνθρακα και την ικανότητά τους να επωφεληθούν από τον οικολογικό προσανατολισμό. Είναι πιο πιθανό να υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση σε ορισμένες χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης (για παράδειγμα, στην Πολωνία και τη Ρουμανία) και σε περιοχές με σχετικά υψηλά ποσοστά εργαζομένων που εξακολουθούν να εργάζονται σε εξορυκτικές βιομηχανίες. Θετικός αντίκτυπος στην απασχόληση προβλέπεται στις χώρες της νότιας Ευρώπης (ιδίως στην Ισπανία και την Ιταλία) και σε περιοχές με φυσικά αποθέματα (άνεμος και ήλιος), ανεπτυγμένη υποδομή ενεργειακής απόδοσης και ικανότητα κατασκευής εξοπλισμού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Ο κλάδος που είναι πιθανό να ωφεληθεί περισσότερο όσον αφορά την απασχόληση είναι ο κλάδος των κατασκευών, καθώς δημιουργούνται θέσεις στους τομείς της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Θα αυξηθεί επίσης η απασχόληση στις υπηρεσίες της αγοράς, καθώς οι σχετικές τιμές ευνοούν την αλλαγή της δομής της οικονομίας σε «καθαρότερους» τομείς, ενισχύοντας τη μετατόπιση των θέσεων εργασίας προς τον τομέα των υπηρεσιών.
- Ενώ η συνολική απασχόληση αναμένεται να βελτιωθεί προς το 2030, η μικρή αύξηση της απασχόλησης που προβλέπεται με τα μέτρα προσαρμογής στον στόχο του 55 % εμφανίζεται κυρίως σε θέσεις εργασίας χαμηλών έως μεσαίων αποδοχών και μεσαίων αποδοχών που δεν απαιτούν προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Οι προβλεπόμενες επιπτώσεις στην απασχόληση επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την εφαρμογή των μέτρων πολιτικής. Πιθανά μεγαλύτερα κέρδη τόσο από την παραγωγή όσο και από την απασχόληση μπορεί να προκύψουν στο πλαίσιο ειδικών δημοσιονομικών πολιτικών που σχετίζονται με το κλίμα, όπου τα έσοδα από τον άνθρακα χρησιμοποιούνται για να μειωθούν οι φόροι επί της εργασίας. Τα έσοδα αυτά μπορούν επίσης να συμβάλουν στην επαγγελματική κατάρτιση που είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της ανακατανομής της απασχόλησης σε τομείς και επαγγέλματα χαμηλότερης έντασης άνθρακα.
- Η πηγή χρηματοδότησης για τις μεγάλες επενδύσεις που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση αποτελεί επίσης σημαντικό καθοριστικό παράγοντα για το κατά πόσον οι πολιτικές προσαρμογής στον στόχο του 55 % θα είναι στην πράξη θετικές ή αρνητικές για την απασχόληση. Όταν διατίθενται κεφάλαια χωρίς την ανάγκη να καταργηθούν τα υφιστάμενα επενδυτικά σχέδια, ο μακροοικονομικός αντίκτυπος θα είναι θετικός. Ωστόσο, όταν η χρηματοδότηση των επενδύσεων οικολογικού προσανατολισμού δεν συνδέεται με τη δανειοδότηση, τόσο η παραγωγή όσο και η απασχόληση προβλέπεται να μειωθούν, αν και οριακά.
- Οι πολιτικές που αποσκοπούν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα έχουν διαφορετικές συνέπειες στην απασχόληση ανά τομέα και ανά επάγγελμα, αυξάνοντας τη ζήτηση για ορισμένες θέσεις εργασίας και μειώνοντάς την για άλλες. Πρέπει να υλοποιούνται μαζί με τις πολιτικές εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, προκειμένου να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι τις απαιτούμενες δεξιότητες και ικανότητες για να συμβάλουν στη συλλογική προσπάθεια απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές.

Δείκτες πολιτικής

- Παρόλο που οι συνολικές προβλέψεις για την απασχόληση για το 2030 που προκύπτουν από τη δέσμη μέτρων Fit for 55 είναι ελαφρώς θετικές, οι απόλυτες επιπτώσεις των πολιτικών Fit for 55 στην απασχόληση είναι υψηλότερες στις περιφέρειες που επηρεάζονται αρνητικά - για παράδειγμα, στις περιφέρειες της Πολωνίας και της Ρουμανίας με σχετικά υψηλό ποσοστό απασχόλησης στα ορυχεία και στους εξορυκτικούς τομείς - ενώ οι θετικές συνέπειες στην απασχόληση είναι πιο διάσπαρτες σε όλες τις περιφέρειες. Αυτό αιτιολογεί την περιφερειακή χρηματοδότηση υποστηρικτικών μέτρων, όπως τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.

Περισσότερες πληροφορίες

Η έκθεση *Fit for 55 climate package: Impact on EU employment by 2030* (Δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % για το κλίμα: Ο αντίκτυπος στην απασχόληση στην ΕΕ έως το 2030) είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://eurofound.link/ef23009>.

Υπεύθυνος έρευνας: John Hurley

information@eurofound.europa.eu